

Bratka László

FÖDÉLZETI CICÓKÖLYÖK

A sínek mentén haladó pályamunkásokat minimum két héttel szűkebb környékünkre érkezésük előtt felderítettük, és tovahaladásuk során legalább ugyanennyi ideig kísértük, mi, a gyerek-szakszervezeti bizottság.

A leszálló alkonyatban, a napi munka végeztével az ellomhult férfiak a vállukra vetett lapát, csákány, nagykalapács végével, fejével bárázdát húzva a leereszkedő ég alján, elballagtak a szállásukra, a „kalyibába” vagy „kalibába”. A pálya mellett hetente egyszer áthelyezett deszkabódéig negyedóránál tovább nem tartott az útjuk. A kalibában már a hetes, ügyeletes vagy ahogy néha jókedvükben nevezték, az „ügyes”, nagyjából nyélbe ütött életfolytonossággal, ivó- és mosdóvízzel, szerény rendcsinálással, valami egzotikus nevű krumplióccsal – slambuc, öhöm, cicege – várta őket. És főleg jókedvre hangolta, kondícióban tartotta a „födélzeti cicókölyköt”.

A cicókölyök valami falba vert, ruhaakasztónak használt, ám éppen üres szögön biggyeszkedve várta a jelenését. Amire evés után, az első cigarettára gyújtó gyufa sercenésekor került sor. Ezután, a közös esti beszélgetés során égő cigarettáról égő cigarettára libbent, mindig a beszélőére, a nagyobb szappanbuborékkal pontosan megegyező méretű és külsejű gömb. Ahhoz is odaszállt, aki nem cigarettázott, de a közösbbe éppen beadta a szavait; öelötte magát kelleve libegett, amíg beszélt, aztán tovalibbent.

Igy járt ide-oda, amíg valamelyik munkás azt nem mondta, hogy „akkor tegyük el magunkat holnapra”. Ilyenkor összehúzta magát kisujjbegynyire, és valamelyik sarokba süllyedt.

(Legújabb megalapozású sejtelmeim szerint ezek a pályamunkások már örökségbe kapták a régebbi csoportoktól; vasúti alkalmazásba pedig akkor került, amikor még a Budapest–Vác vasútvonal építése során egy avar földvár gyűrűjét átvágva kiszabadították a hajdan rádólt földsánc szorítása és csöndje által rákényszerített kataleptikus álmából. Az egyelőre ismert fantazmagóriáim birtokában nem tudom eldönteni, hogy léte, megjelenése, közelsége a verbális közlés-

hez vagy a világ legaktuálisabb, emblematikus tevékenységéhez kapcsolódik-e.)

Általában így ment a dolog a „födélzeti cicóköllyökkel”. Néha viszont duzzogott, és penészes aszalt szilva formájúra, méretűre töppedve, kénes bűzt pöffentgetve, halkán kattogva libegett monománias köröket megtéve a levegőben.

A pályamunkások megéreztek, ha nagy ritkán így várta őket, mert ilyenkor, és kizárólag ilyenkor a munka végeztével szállásukra indulva öntudatlanul a „galiba” szót használták a „kaliba” helyett, például így: „Na, indulunk a galibába?”

A napokban riporterként láttam viszont a tévében, amint mikrofonnal a kezében a bírósági folyosóról tudósított, ott lebegve a két – testméreteit pillanatról pillanatra változtató, olykor fél métert is növvő, illetve ennyivel összezsugorodó – fegyőr és az általuk kísért, a testméretein túl a nemét, életkorát is változtató és az ellene felhozott vád szerint is folyton mutálódó rab fölött. Tudósított a bírósági folyosóról, de közben jegyet is árult az általa szervezett Paganini-koncertre, bár tudta, hogy a maestro helyett – akiről sokan hallottak, ezért a neve miatt vitték is a jegyet, mint a cukrot – valójában egy kevésbé ismert művész fog fellépni.

(Holmi, 2004/10.)

BRATKA LÁSZLÓ 1949-BEN SZÜLETETT BUDAPESTEN. VERSET ÉS PRÓZÁT ÍR, MŰFORDÍTÁSSAL FOGLALKOZIK. WESSELY-DÍJAS.